

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku C. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 stycznia 2017 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 29 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa .../15, Sąd Apelacyjny [...] – w sprawie z wniosku C. B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...] o wysokość emerytury – odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 13 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa .../15.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że wyrokiem z dnia 13 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny [...] oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] z dnia 17 marca 2015 r. w sprawie o wysokość emerytury. W dniu 13 stycznia 2016 r. doręczono pełnomocnikowi wnioskodawcy odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem,

a w dniu 2 marca 2016 r. wnioskodawca reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata złożył skargę kasacyjną od powyższego wyroku. W dniu 5 kwietnia 2016 r. (przesyłka awizowana w dniu 22 marca 2016 r. i 29 marca 2016 r.) doręczono pełnomocnikowi strony (nieprecyzyjnie ujęte przez Sąd Apelacyjny) wezwanie na podstawie art. 398⁶ § 1 k.p.c. o uzupełnienie braków skargi kasacyjnej przez złożenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego odrębne uzasadnienie oraz złożenie jednego odpisu skargi kasacyjnej w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. W związku z tym, że powyższe braki skargi kasacyjnej nie zostały uzupełnione w określonym terminie, który upłynął bezskutecznie w dniu 12 kwietnia 2016 r., Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik wnioskodawcy wniósł „o uchylenie powyższego postanowienia w całości i przywrócenie powodowi terminu do uzupełnienia braku formalnego skargi jako, że powód nie ponosi „winy za nieuzupełnienie braków formalnych skargi. Wobec braku pokwitowania niema możliwości dowodzenia, że awizo zostało”... (zdanie niedokończone).

W uzasadnieniu zażalenia wskazano, że skarżący dopiero z postanowienia Sądu Apelacyjnego [...] dowiedział się, że był wzywany do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej. Nie otrzymał żadnego awiza z poczty o wysłaniu wezwania przez Sąd. W marcu i w kwietniu 2016 r. w miejscowości B. nie było stałego listonosza, a przesyłki były doręczane przez różne przypadkowe osoby. W tym okresie do kancelarii pełnomocnika skarżącego nie zostało doręczonych wiele awiz i przesyłek sądowych. Jest to okres, kiedy doręczanie przesyłek sądowych od In Post przejęła Poczta Polska. Pełnomocnik skarżącego systematycznie odbiera z poczty przesyłki sądowe (do dziś zdarzają się przypadki, że odbierane są przesyłki sądowe, które wcześniej nie były awizowane). W sytuacji, gdy poczta nie doręczyła żadnego awiza skarżący nie ma możliwości wykazania, że nie ponosi winy za nie odebranie przesyłki.

Skarżący dołączył brakujący odpis skargi kasacyjnej i odpis wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz wniósł o przyjęcie jego wyjaśnień, uwzględnienie zażalenia i przywrócenie terminu do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej uzależnione jest od zachowania przez skarżącego określonych w art. 398⁴ k.p.c. wymagań konstrukcyjnych wynikających z § 1 tego artykułu oraz dodatkowego elementu konstrukcyjnego, jakim w świetle § 2 jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, a także wymagań przewidzianych dla pisma procesowego wraz z oznaczeniem wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o prawa majątkowe i złożeniem dwóch odpisów skargi (§ 3 tego artykułu). W razie niedopełnienia wymagań skargi kasacyjnej wymienionych w art. 398⁴ § 2 i § 3 k.p.c., sąd drugiej instancji - zgodnie z art. 398⁶ § 1 k.p.c. - wzywa skarżącego do usunięcia braku w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi.

Nie ulega wątpliwości, że skarga kasacyjna wniesiona przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 13 listopada 2015 r., III AUa .../15, wraz ze stanowiącym do niej załącznik – wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniem (k. 50 – 54 akt sprawy) zawierała brak formalny w postaci niedołączenia adekwatnej ilości odpisów skargi kasacyjnej (czego zażalenie nie kwestionuje). Pomimo dwukrotnego awizowania przez Poczte Polska wezwania do uzupełnienia braków formalnych, pełnomocnik skarżącego nie uzupełnił tego braku w wyznaczonym terminie. W zażaleniu pełnomocnik nie uprawdopodobnił okoliczności nie doręczenia wezwania przez listonosza. Znajdujące się w aktach sprawy wezwanie, zawiera natomiast potwierdzenie przez Poczte Polską dwukrotnego awizowania spornej przesyłki. Istniały więc podstawy do uznania, że brak formalny skargi kasacyjnej nie został uzupełniony w terminie.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, ewentualne zaniedbania pełnomocnika strony nie wyłączają negatywnych dla strony konsekwencji procesowych (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2009 r., II UZ 35/09, z dnia 28 listopada 2007 r., V CZ 105/07, z dnia 30 maja 2007 r., II CSK 167/07, niepublikowane). W przedmiotowej sprawie istniały zatem podstawy do odrzucenia skargi kasacyjnej na posiedzeniu niejawnym z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku rozpoznaniu podlega jedynie zażalenie na postanowienie Sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Nie trzeba szerzej argumentować, że czynność procesowa odbywa się w określonym czasie, stąd albo zachowuje wymagany termin albo jest spóźniona. Zatem zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, której braków nie uzupełniono w terminie, jak i wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności ją warunkującej, wyłączają się wzajemnie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., III UZ 1/15, LEX nr 2051111).

Do rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do czynności procesowej właściwy jest sąd, w którym czynność ta miała być dokonana. W konsekwencji, po wniesieniu przez stronę pisma zawierającego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz wniosku o przywrócenie terminu do dokonania spóźnionej czynności procesowej, zażalenie i wniosek powinny zostać wyłączone do odrębnego rozpoznania. Sąd Najwyższy nie ma kognicji do rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu czynności procesowej związanej z postępowaniem przed sądem drugiej instancji.

Biorąc pod uwagę, że w zażaleniu pełnomocnik wnioskodawcy nie wyodrębnił wniosku o przywrócenie terminu, nie przytoczył adekwatnej podstawy prawnej, a nawet nie dokończył zdania dotyczącego wniosku o przywrócenie terminu, Sąd Najwyższy uznał, że jego kognicja obejmuje rozpoznanie zażalenia, a kwestia przywrócenia terminu nie będzie przedmiotem orzeczenia.

Na marginesie warto podkreślić, że procedura zmierzająca do przywrócenia terminu, któremu strona uchybiła, może być wdrożona również po stwierdzeniu, że czynność procesowa jest bezskuteczna z powodu uchybienia terminowi, które to stwierdzenie może - i tak było w sprawie niniejszej - wynikać z postanowienia sądu o odrzuceniu środka zaskarżenia.

Wniesienie przez skarżącego jednocześnie dwóch wzajemnie wykluczających się i opartych na tych samych twierdzeniach, środków, jest oczywiście nieprawidłowe. Złożenie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej następuje albo przed jej podjęciem, gdy strona zdaje sobie sprawę z uchybienia terminowi, albo już po jej dokonaniu, gdy sąd środek z powodu przekroczenia terminu odrzucił. Skoro przepisy art. 168 in. k.p.c. przewidują

możliwość przywrócenia terminu dokonania czynności procesowej, to w razie uchybienia terminowi do usunięcia braku strona może wnosić o przywrócenie terminu do dokonania czynności, czyli wniesienia tego środka, a nie do spełnienia wymagania formalnego lub fiskalnego. Wniosek o przywrócenie jedynie terminu do uzupełnienia braków środka zaskarżenia (odwoławczego) jest w takiej sytuacji wnioskiem bezprzedmiotowym, a przywrócenie terminu w takim tylko zakresie nie umożliwiałoby skutecznego wniesienia środka zaskarżenia (odwoławczego) uprzednio prawomocnie odrzuconego. Wskazane kwestie znalazły szczegółowe wyjaśnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001 Nr 1, poz. 11 oraz postanowienia z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CZ 92/02, z dnia 27 stycznia 2005 r., II UZ 48/04, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZ 4/06, z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 121/07, niepublikowane oraz z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08, OSNC-ZD zeszyt B, poz. 55).

Procesowo rozpoznanie zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej jest więc niezależne od wyniku rozpoznania złożonego równocześnie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej.

Nie wyklucza to późniejszej kontroli postanowienia rozstrzygającego o wniosku o przywrócenie terminu w trybie art. 380 k.p.c. w związku z kontrolą przez Sąd Najwyższy postanowienia kończącego postępowanie w sprawie (art. 393²¹ k.p.c.). Strona kwestionująca rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego lub nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie mogąc go zaskarżyć wprost, powinna złożyć wniosek o poddanie tego rozstrzygnięcia kontroli pośredniej, na podstawie art. 380 k.p.c., przy rozpatrywaniu zażalenia na odrzucenie danego środka. Art. 380 k.p.c. ma zastosowanie także w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wywołanym wniesieniem zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną. Warunkiem koniecznym przeprowadzenia oceny niezaskarżalnego postanowienia na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. jest zamieszczenie w środku odwoławczym wniosku w tym przedmiocie. Według ugruntowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, jeżeli w sprawie występuje zawodowy pełnomocnik, wniosek powinien być sformułowany

jednoznacznie, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez takiego pełnomocnika treści wprost w tych pismach niewyrażonych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., V CZ 49/15, LEX nr 1827144 i przytoczone w nim orzecznictwo).

Obecnie rozpoznawane zażalenie nie podnosi jednak, aby zostało wydane rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu, ani nie zawiera wniosku o poddanie tego rozstrzygnięcia kontroli pośredniej, na podstawie art. 380 k.p.c.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, wobec prawidłowości zaskarżonego postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej, z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

kc